

Mladinska knjiga –, vidimo, da so politični emigranti korektno uvrščeni vanj s korektnimi gesli.

Ta zbornik skuša nadaljevati proces razkrajanja tabujev, železnih meja, rasistične titoistične diskriminacije. Nima namena povedati zaključene, zaokrožene zgodbe. V svoji raznorodnosti odpira nekaj poti, postavlja nekaj vprašanj, ponuja nekaj izhodišč za razlage in dialog.

Knjiga je nastala na prijazno pobudo Johna Corsellisa. Ta je po uspehu Slovenije 1945 predlagal, da bi iz njegovega arhiva izbrali gradivo, ki bi bilo lahko podlaga za novo knjigo. V Muzeju novejšje zgodovine Slovenije smo pobudo sprejeli in predlagali nekaj svojih prispevkov, povabili k sodelovanju še nekaj sodelavcev.

Tako sam v uvodu opozarjam na gradivo Komisije za izvajanje zakona o popravi krivic, v katerem so številne zanimive zgodbe in dokumenti, iz arhiva Johna Corsellisa smo izbrali nekaj njegovih poročil in pisem. Odlično avtobiografijo je napisal Janez Arnež – ta je posebej pomembna in povedna, saj je avtor v Studii Slovenica postavil nacionalni inštitut tiskov, arhivov, fototeko slovenske emigracije. Monika Kokalj Kočever je uredila intervjuje iz zbirke Johna Corsellisa in dodala zgodbi družin Kukovica in Škrbe. Irena Uršič z nekaj zgodbami ilustrira dramatične zaplete pri pobegih in poskusih pobega čez železno zaveso. Sam sem na obisku v Argentini navezal nekaj stikov in za mano je prišla zgodba Janeza Horvata. Za ilustracijo civilizacijskih in kulturnih dosežkov slovenske politične emigracije je Lučka Kremžar izbrala uspešne posameznike pod skupni imenovalec kariera v emigraciji, Darja Urbanc pa je izbrala bibliografijo.

Biografski izbor nam priča, da je bila duhovna domovina Slovenija dobra starševska popotnica, preživetvena dota, uveljavitvena prebojna osnova. Uspehi na celotnem ustvarjalnem spektru – duhovni, znanstveni, umetniški, gospodarski dosežki – nam pričajo o sposobnosti slovenskih ljudi, ki jih na eni strani družijo skupni imenovalec poraza, katastrofe, eksodusa in diaspore, na drugi strani pa protitotalitarnega odpora, zavezanosti demokraciji, krščanstvu, slovenstvu ...

Včasih povem, da bi lahko tista begunska skupnost 6000 Slovencev, ki se je po drugi svetovni vojni znašla na Koroškem in se razpršila po svetu ter v njem uspela, postavila komunistom spomenik, da so jim s svojim terorjem ponudili priložnost za enkraten civilizacijski vzpon na demokratičnem Zahodu. Naj navedem odlomek iz ene od polemik ob prenovi sobe Slovenija 1945–1960 v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije: »Prizori brezjanske Marije Pomagaj, skavtov, dramskih predstav, gimnazije ..., ki jim oporeka gospa Lesničar Pučkova, so prizori, o katerih sem povedal, da so osebna izkaznica Slovenije, ki je v tujini živela vzporedno ob Sloveniji v Titovi Jugoslaviji. In ta Slovenija je uspela vzgojiti dva kardinala, predsednika slovenske vlade in mnoge vodilne strokovnjake, znanstvenike, umetnike. Ta Slovenija je uspela v demokraciji. Milijon in več slovenskih katoličanov, pa tudi drugi Slovenci v titoizmu in kardeljanstvu niso imeli pogojev za svoboden razvoj in ustvarjalno uveljavitev.«

Naslov knjige je povzet po molitvi za Slovenijo (Spomin na majska romanja 2004, Buenos Aires – Mendoza – Bariloche – avtor molitve je Božidar Fink): »Gospodar vesolja in kralj vseh narodov in jezikov, prosimo Te, razlij svojo milost na Slovenijo, domovino naših prednikov in našo duhovno domovino.

Podeli ji svobodo, varnost, mir in pravo mesto v svetovni družini narodov. Podpiraj jo na poti k duhovni in družbeni prenovi po Tvoji volji. Sprejmi kri, ki je bila darovana za njeno pravico, in vse trpljenje njenih otrok, da bo v zadoščenje za kršitve Tvoje postave na njenih tleh.

Posebej Te prosimo, vlivaj njenim sinovom in hčeram duha edinstva v resnici in pravici, da bo kmalu srečen dom vsem, ki skupaj živijo v njegovem zavetju.

Nam v svetu, ki zavestno sprejemamo slovensko duhovno domovinstvo, pa pomagaj, da se ohranimo v dejavni zvestobi svoji zavezi in Tvoji postavi, da bomo živeli Sloveniji v čast in razcvet, deželi, ki ji pripadamo, in vsej človeški družbi v blagodejen razvoj in Tebi v slavo, ki Ti jo neprenehoma kličemo.

»Slava Očetu in Sinu in Svetemu Duhu.«

Slovenijo, duhovno domovino, razumem kot prispevek k temu, da bi v slovenskem prostoru manj izključevali in več vključevali. Če namesto enega, ki izključuje drugega, postavimo dva, ki se morda ne ljubita zelo, imata pa oba veliko povedati, je zgodba veliko bogatejša. In to sprejemanje novega, drugačnega nas osvobaja, nam razširja obzorja. Pedra Opeko, znanega misijonarja, čigar oče je eden od domobrancev, ki se je rešil iz morije Starega Hrastnika (»Rešil se je pred smrtjo v Hrastniku na hribu Bernica. Po mesecu skrivanja je prišel v italijansko taborišče.«), so decembra 2008 vprašali: »Kako so vas zaznamovale različne kulture, v katerih ste živeli?« Njegov odgovor je lahko izhodišče za nadaljnje srečevanje slovenskih kultur, ki so jih ločevali tabuji, rasizem, predsodki in druge zaslepljenosti: »Vsaka kultura ima svojo znamenitost. Slovenska kultura, tisto, kar sem dobil od svojih staršev, so vera, poštenost in doslednost v delu. V Argentini sem spoznal, da smo vsi bratje med seboj, na Madagaskarju pa sem dobil veselje do življenja. Sicer se vse kulture v eni točki srečujejo. Vse narode na svetu si predstavljam kot božjo družino, ki mora poiskati, kje bi se lahko razumeli, spoštovali in skupaj živeli. Iskanje tega je naša dolžnost, ko pridemo v drug narod – da se jim lahko približamo in nas lahko sprejmejo kot svoje prijatelje.«